

Vartov Hospital

Lars Ellgaard · Tuesday, August 27th, 1805

Damgården som hospital

Damgården med de 2 fattighuse i Avedøre landsby blev kaldt Vartov Hospital. Fæstebøndernes arbejde på gården dvs. det økonomiske afkast blev tilført Stiftelsen i København som på et filantropisk grundlag udøvede velgørenhed i dele af det danske samfund.

Filantropi og velgørenhed er ikke ord, som er i daglig brug i nutidens danske samfund. Men begreberne betegner fænomener, som har en lang historisk eksistens - ja, måske er barmhjertighed, næstekærlighed og velgørenhed i virkeligheden alment menneskelige fænomener med en form for universel gyldighed. Dertil kommer, at man i dag, hvad enten vi kan lide det eller ej, sandsynligvis kan tale om et nyfilantropisk opsving. Økonomisk krise og stigende menneskelig armod - såsom ensomhed, misbrugsproblemer og udstødning af det sociale fællesskab og krige - har på ny sat filantropien, i fokus - i dag f.eks. under betegnelser som frivilligt socialt arbejde mm.

Hvad er filantropi?

Det er vanskeligt at afgrænse og definere begrebet filantropi præcist. De oversigter, som med mellemrum er udgivet for at give overblik over den organiserede velgørenhed, ligner set fra slutningen af det 20. århundrede nærmest en brokkasse.

Her optræder græsrodsbevægelser side om side med gensidige forsikringer, pensionsordninger, frivillig social- og sundhedspolitik og sociale kontrolforanstaltninger. Kristne og jøder, vanekristne og personligt omvendte, politisk radikale og konservative. Somme tider i samarbejde, somme tider i uforsonlig konkurrence. De havde det ikke nemmere i de gamle dage ved at definere begrebet filantropi end vi har i dag, men de levede med den og fandt, at filantropiske foreninger var en selvfølgelig organisationsform for indflydelse.

Ingen af disse partier eller organisationen kan tage patent på at de har opfundet filantropi eller vor tids velfærdsstat det var allerede i 16 og 17 hundrede tallet en realitet. Vartov hospitalet i Avedøre landsby var en vigtig del af dette velfærdsarbejde.

Filantropibegrebet mellem menneskelighed, liberal politik og solidaritet.

Filantropi kommer af det græske fil antropos og betyder ven af mennesket. I den antikke verden betragtedes filantropi som høj dannelse. Det var den humane sindsstemning, som den mægtige og stærke havde overfor den svage, og som gav sig

udtryk i velgørenhed, hjælpeberedvillighed, mildhed og også en smule demokratisk sindsstemning. Omkring Kristi fødsel fortrængtes filantropibegrebet i Vesteuropa af humanismebegrebet, men det havde fortsat betydning i Byzans.

Begrebet vandt atter indpas i den vesteuropæiske samfundsdebat sidst i 1700-tallet, hvor Aristoteles og stoikerne inspirerede naturretslæren og rationalismen. Filantropi betragtedes som et af stoikernes idealer.

Man kan argumentere for, at filantropibegrebet bør have fornyet relevans i nutidens kriseramte Danmark, fordi det private hjælpearbejde som ovenfor omtalt har oplevet en renæssance. Men spørgsmålet er, om betegnelsen filantropi ikke er for stærkt præget af 1800-tallets velgørenhed, med dens tilknytning til de store sociale uligheder i industrisamfundets barndom og dens placering i 1800-tals liberalismens socialpolitik? Mon ikke et begreb som solidaritet (med sociale tabere, samspilramte, voldsofre, Aids-ramte, flygtninge, den 3. verden osv.) er bedre til at fange de følelser og tanker, som motiverer vore dages private hjælpearbejde? International solidaritet har imidlertid også sin historie, som gør begrebet mindre spiseligt for højrefløjten.

Hvis 1800-tals filantropien og vore dages frivillige hjælpearbejde skal bringes sammen, må man snarere end at importere filantropibegrebet til 2000'erne grave et spadestik dybere og se på fællesskabet (som i dag måske er i opløsning) om tilskyndelsen til at hjælpe sine medmennesker. Dette fællesgods af hjælpevilje er imidlertid ikke specielt for de sidste 2-3 århundreder, det kan nemlig genfindes i alle historiske samfund. Velgørenheden antager forskellige former alt efter de historiske samfunds organisationsformer, men synes altid at være til stede og præge samfundene, ligesom det at hjælpe sine medmennesker altid har haft høj status. Der er i de historiske fremstillinger en tendens til at bortforklare denne vilje og til at understrege dens tilknytning til de økonomiske og magtmæssige interesser. Hvis vi imidlertid i stedet fokuserer på dens konstante tilstedeværelse i alle samfundsdannelser, kan den betragtes som udslag af et universelt fænomen, en 'medmenneskelig drift' hos det sociale væsen, mennesket. Set i dette perspektiv udgør forskningen i 1800-tallets filantropi en del af et større forskningsfelt, som har potentiale til en alvorlig kritik af det herskende økonomiske og magtorienterede samfunds historieforskning for at overse medmenneskelighed og retfærdighedssans som drivkræfter i den historiske udvikling.

Derfor er det nødvendigt at medtage disse spørgsmål og betragtninger i vor beskrivelse af Damgården med de 2 fattighuse i Avedøre landsby som Vartov hospital fra 1672 til 1806.

Notater fra Midtsjællands Lokalhistoriske Arkiv og betragtninger år 2003.

Fattigforsorgen

I rigtig gamle dage, før reformationen (i 1536), var det de kirkelige myndigheder der tog sig af fattigforsorgen. Men da kongen overtog klostrenes store rigdomme overgik denne forpligtelse til staten repræsenteret ved lensmandsvæsenet.

I Ringsted var det Skt. Jørgensgården, som helt tilbage til 1200-tallet havde været centrum for fattigforsorgen først som spedalskheds hospital og fra reformationen blev der også plads til vanføre, der ikke kunne klare sig ved tiggeri. Gården fungerede som anstalt for syge og fattige frem til 1632, hvor der blev indgået en overenskomst med

Vartov i København (stiftelse for fattige og syge) som mod at få Skt. Jørgensgårdens hidtidige indtægter var forpligtet til at stille 4 pladser til rådighed for Ringsted.

Omsorgen for samfundets nødstedte har oprindeligt været en opgave, der påhvilede familien, jordejeren, landsby fællesskabet eller – i byerne –lauget. Altså en opgave på det lokale plan og ikke en opgave for statsmagten. For de personer, der stod helt udenfor og som ingen af nævnte tog sig af – det var de omstrejfende, de hjemløse, dem der ikke tilhørte lokalsamfundet (sognet) – var tiggeri en anerkendt måde at klare dagen og vejen på.

Men i 1500- og især i 1600tallet tog dette tiggeri et omfang, der førte til indgriben fra statsmagtens side. Betleri blev forbeholdt de mennesker, der på grund af alder eller svaghed blev anset for værdige til det. Forudsat, at de holdt betleriet inden for det område, hvor de hørte hjemme.

Betleri

De arbejdsføre blev det forbudt at tigge, de blev ved tvang sat i arbejde. Men tiggeriet aftog ikke. Men steg i begyndelsen af 1700-tallet til et omfang så det på ny blev pålagt statsmagten til at gribe ind. Denne gang mere direkte.

Målet med Fattigforordningen af 1708 var at kom tiggeriet til livs i Danmark. Forordningen var baseret på det princip, at man var forpligtet til at forsørge de mennesker der ikke var i stand til at klare sig selv. Denne forpligtelse blev lagt ud til lokalsamfundet, og skulle understøtte de egne værdigt trængende. I hvert sogn oprettedes en fattigkommission ledet af sognepræsten og med 3-4 gårdmænd som medlemmer.

Denne kommission skulle skønne over behovet og sørge for den praktiske gennemførelse af forordningen. Midlerne skulle komme i form af gaver og frivilligt arbejde. Bønderne ydede mad og hjælp i naturalier; godsejer, forpagtere og fogeder ydede kontanthjælp. Forsørgelsen skete i form af omgangsforførselse for de egne fattiges vedkommende og for fremmede tiggeres vedkommende. Forordningen af 1708 var bl.a. begyndelsen til noget nyt nemlig en egentlig fattiglovgivning, hvorved statsmagten erkendte sit medansvar for hjælpen til de nødstedte i form af organiseret forførselse af disse. Det præciserede som et princip, at de, der ikke kunne arbejde eller kunne få arbejde, havde ret til forførsel fra det offentlige. Forordningen blev grundlaget for den offentlige forførsel gennem hele det 18. århundrede. Men familien vedblev i landsbyen og lauget, i praksis at være den vigtigste kilde til ydelsen af hjælp til de fattige.

Fattigvæsen

I løbet af 1800-tallet bliver der altså fastlagt rammer for et decentralt, offentligt fattigvæsen. Hjælpen fra fattigvæsenet som kan tilbydes til gamle, syge, handikappede, enker, børn m.v., er dog meget sparsom. Hjælpen afhang af, hvor man boede. På trods af de overordnede myndigheders mere humanitære holdning til tildeling af fattighjælpen, var det hensynet til sognets økonomi der blev plejet i de lokale miljøer.

I begyndelsen af 1800-tallet fik fattige hjælp med madvarer. Det var fattiggasserne i de enkelte kommuner der skulle sørge for denne opgave. Foruden fattigforsorgen fandtes også forsikringer som kunne træde hjælpende til, hvis der skulle være personer som de ikke kunne klare. For de øvrige fattige, især kronisk syge og uarbejdsdygtige, havde man kun hospitaler og fattiggassen. Fattiggassen blev passet af en fattigforstander, som blev pålagt at hjælpe til gavn. Hvor fattiggassen ikke slog til, blev de der var berettigede fattiglemmer pålagt til, at gå rundt og blev nøje kontrolleret af en stodderfoged, der fungerede som arrestforvarer.

Ved fattigloven af 1803 skabtes faste og praktiske regler. Der skete store forbedringer i det sociale sundhedsvæsen i 1800-tallet, og i befolkningen. Næringsmidlerne blev sundere. Arbejdsfolk fik fem gange daglig. Om morgenen øllebrød, stykker med brød, kød eller ost, kl. 12 middag, om eftermiddagen mellemmad og om aften grød.

Ved grundloven fra 1849 blev det yderligere samfundet som skulle forsørge folk, der ikke kunne klare sig selv, og som ikke havde andre til at sørge for sig. En bestemmelse som i historiens lys er lidt svag, men som altid blev overholdt. F.eks. skulle en kommunes fattighjælp, hvis den fattige var født i kommunen havde arbejdet der i mindst 5 år. Andre fattige blev sendt tilbage til den kommune, hvor de var fra. Men Junigrundloven fastslår, at "den, som ikke sørger for sig eller Sine, og hvis forsørgelse ikke påligger Anden, er berettiget til at erholde Hjælp dog mod at underkaste sig de Forpligtiger herom påbyde". Det er de lokale myndigheder der vurderer den enkelte persons trang. Princippet fattighjælpen hviler på, er en tankegang om, en hjælp, der gives som almisse.

At modtage fattighjælp betragtes som en stor skam. En fattighjælps-modtager mistede rådighed over ejendele, var bundet til forsørgelseskommunen og måtte ikke gifte sig uden tilladelse, samtidig mistede mændene deres stemmeret.

Fattighuse og Gårde

I midten af 1800 tallet var antallet af fattige vokset så højt, og presset på kommunerne så stort, at man begyndte at etablere fattighuse i stort tal. Der var mange grunde til, at der var fattige. I landbruget var det dårlige tider, med dårlige kornpriser. Det var eftervirkninger af krige og folketallet steg i denne periode voldsomt.

Man indrettede fattighuse i de enkelte sognekommuner til dem, der trængte hårdest, til familier, enlige mødre, gamle og syge, hjalp dem med at klare sig med støtte som de fik hver 3. måned. Der var et ønske om at skabe bedre forhold for de fattige, som helst ikke skulle koste for meget. Udgifterne steg væsentligt fra midten af 1800-tallet.

Sognerådene begyndte derfor at oprette fattiggårde, at give de fattige bedre vilkår, men også for at fattighjælpen skulle blive billigere, da der på gårdene var en større selvforsyning end i Fattighusene.

Der var tre hovedårsager til, at sognerådene valgte fattiggårde: Man ville bremse den store tilgang til fattigvæsenet for at mindske udgifterne. Man ville gøre det bedre især for de syge. Man ville sikre at de fattige børn fik en god opdragelse, at de gik i skole, og at de blev vænnet til at arbejde.

En fattiggård var en land-ejendom, hvor syge og fattige kunne bo. På gården fik lemmerne, som de blev kaldt fuld forplejning. Udgangspunktet var at være selvforsynede med mad gennem arbejde i landbrug. Ud over det blev der også fremstillet varer på fattiggårdene f.eks. flettearbejde og andre varer på gårdene, man spandt også hør, blår, uld og hamp., at være med i arbejdet var en selvfølge.

Forholdene for de fattige

Ofte fik de fattige bedre mad på fattiggården end de var vant til. Alligevel frygtede de fleste at komme på gården. Boligforholdene var dårlige, fugt og familier i hvert rum. Værst var det dog at blive betragtet som et andenklasses menneske på fattighjælp. Man mistede retten til at stemme og man måtte ikke gifte sig uden kommunens tilladelse. Boede man på fattiggården, blev det bestemt hvornår man skulle stå op og gå i seng, man skulle spørge om man måtte besøge osv.

I begyndelsen af 1890-erne indføres lov om alderdomsforsørgelseshjælp, og sygekasselovene. Disse love medfører ikke tab. Ved loven af 1907 får kommunerne mulighed for at få deres tilskud til private hjælpe-kasser fra andre hjælpe-kasser som en mulighed for hjælp.

Det indebærer en indskrænkning af de borgerlige rettigheder. Et andet alternativ til fattighjælpen var hjælp fra privat velgørenhed.

Vartov Stiftelsen i København

Stiftelsen Vartov i København. Kilde: Lademann Leksikon bind 29 side 204 hvor der står: "Vartov: gård ved Strandvejen ved Tuborg i Hellerup. Efter reformationen samledes de tre middelalderlige stiftelser Helligåndshuset, Skt. Jørgens og Skt. Gertruds hospitaler til et hospital, der blev indrettet i Vartov. Efter flere omflytninger fik hospitalet plads i Farvergade, men beholdt navnet Vartov. Bygningen, omkring blev udbygget adskillige gange, strækker sig nu ned i Løngangstræde, hvor bl.a. den 1856 - 60 indrettede kirkefløj ligger. I 1919 overtog Københavns kommune Vartov, og hele stiftelsen flyttede i 1934 til nye bygninger i Ryvangen under navnet Gammel Kloster. I 1950 restaureredes Vartov, der nu indeholder kommunale kontorer, restaurant, soldaterhjem, kollegium m.m. Grundtvig var fra 1839 til sin død præst ved Vartov Kirke, der nu tilhører den grundtvigske valgmenighed; en statue af ham, udført af Niels Skovgaard, er opstillet i gården". til selve stiftelsen.

MATR.NR.7 "Damgaard" og MATR.NR. 9 "Krogholtsbjerg" er de to eneste gårde som har hørt under Vartov, der var fæste på gårdene og gårdene gik i arv i slægterne, der var ingen fra selve Vartov som var boende på gårdene.

Damgården i Avedøre landsby blev i en periode netop kaldt Gammel Kloster.

Skrevet af Henriette Tromborg

Filantropi, selvhjælp og interesseorganisering

Frivillige organisationer i dansk socialpolitik 1849-1990erne. Af Peter Bundesen, Lars

Skov Henriksen & Anja Jørgensen. 448 sider, 18 x 26 cm. Pris kr. 350,00 (lb.). Udgiver Odense Universitetsforlag.

UDDRAG AF INDHOLD: Undersøgelsens formål, opbygning og metode. De danske sygekasser - fra selvhjælp til offentlig integration og opløsning. Københavns Understøttelsesforening - fra filantropisk understøttelse til kommunal partner. Kirkens Korshær - fra gerningsmission til kritisk samarbejde. Blå Kors - fra folkelig bevægelse til institutionsdrift. Kristelig Forening til Bistand for Børn og Unge - fra pionerfilantropi til offentlig serviceleverandør. Mødrehjælpen - fra filantropisk forening til offentlig institution. Kristeligt Studenter Settlement - fra oplysningsideal til projektvirksomhed. Danske Døves Landsforbund og Landsforeningen for Bedre Hørelse - de danske døve- og hørehandicapforeningers udvikling. Ensomme Gamles Værn/Ældre Sagen - fra filantropi til medlemsmobilisering. Landsforeningen SIND og Galebevægelsen - interesseorganisering og græsrodsarbejde. Damp-foreningen - kampen for en diagnose. De frivillige sociale organisationers roller i den socialpolitiske udvikling. De frivillige organisationers 'historiske baner'.

Om de frivillige sociale organisationers betydning i udviklingen af den danske socialpolitik. Sigtet med bogen er at efterspore de frivillige sociale organisationers roller og opgaver i den socialpolitiske udvikling siden midten af 1800-tallet. "I bogen interesserer vi os for de lange linier i den historiske udvikling af forholdet mellem frivillig organisering og offentlig socialpolitik. Vi mener, at den centrale rolle, som det frivillige sociale arbejde - og den frivillige sektor mere generelt - tilskrives i den aktuelle socialpolitiske debat, bør sættes ind i en bredere historisk sammenhæng. Kun på denne måde har vi mulighed for at belyse centrale temaer i den aktuelle debat på en mere nuanceret måde" (fra Forord).

Fremstillingen går tæt på de frivillige organisationers rolle og placering i dansk socialpolitik fra folkestyrets - og dermed foreningsfrihedens - indførelse i 1849 og frem til 1990erne. Og der ses nærmere på de betingelser, der har fordret udviklingen - fra fattighjælp over velfærdsstat til et formelt samarbejde mellem det offentlige og de frivillige organisationer.

Bogens centrale del består af relativt detaljerede casestudier af 13 frivillige organisationer. Med disse studier er samlet en række historiske beskrivelser af frivillige organisationer, der har været typiske for den socialpolitiske udvikling i Danmark. Disse organisationshistorier kan også læses enkeltvis som punktvis indblik i en socialpolitisk historie "fyldt med variation, mangfoldighed og overraskelser."

Der har været to overordnede kriterier for udvælgelse af cases. For det første tilhører de udvalgte organisationer alle det socialpolitiske område inden for en afgrænset periode fra ca. 1850 til slutningen af 1990erne. For det andet repræsenterer de udvalgte organisationer tre væsentlige organisationstyper, som har gjort sig gældende inden for socialpolitikken i perioden: filantropiske organisationer (der oftest - men ikke udelukkende - arbejder ud fra et religiøst grundlag), gensidige selvhjælpsorganisationer (for eksempel for at modvirke risiko ved sygdom) og medlemsbaserede interesseorganisationer (som især varetager en given gruppes interesser - fx de psykisk syge eller de ældre - over for det offentlige).

Casestudierne bruges til at vurdere, udfordre og nuancere nogle af de fremherskende teorier og forståelser af de frivillige sociale organisationers udvikling. Desuden bruges casestudierne til at udvikle begreber og teori-fragmenter til karakteristik af de frivillige sociale organisationer og udviklingen i deres forhold til det offentlige.

Sidst i bogen gives på grundlag af casestudierne en samlet fremstilling af den socialpolitiske udvikling og de frivillige organisationers rolle og placering heri.

Ditlev Tamm Københavnske stiftelser – Fra Dydens løn

Soldenfeldts Stiftelse 1894 - 1994

I året 1891 kort efter, at den længstlevende af brødrene Soldenfeldt var afgået ved døden samme år, vedtoges, hvad vi kan betragte som en af Danmarks ældste sociale love, nemlig loven om alderdomsunderstøttelse. Loven var et led i bestræbelserne på at opnå politisk forlig efter den voldsomme forfatningskamp mellem Venstre og Højre, og den var et første forsøg på at komme dem til hjælp fra det offentliges side, som ikke havde mulighed for selv at sikre sig en tryk alderdom. Det var i virkeligheden lidt af en revolution, at det offentlige nu skulle træde til, og loven efterfulgtes i årene derpå af love om sygekasser. Et par vigtige skridt på vej mod velfærdsdanmark blev taget i 1800-årenes sidste årti. I dag betragter vi offentlig alderdomsforsorg som en så naturlig sag, at det kan være svært at forestille sig et samfund, hvor meget store dele af befolkningen måtte se den dag i møde med angst, hvor de ikke længere ville være i stand til ved eget arbejde at skaffe sig et udkomme. Brødrene Soldenfeldts stiftelse er et led i en kæde af stiftelser, som havde til formål at afhjælpe den trang, som manglen på et offentligt forsørgelsesvæsen for gamle skabte. Der var ganske vist den socialt deklasserende fattighjælp med fattiggårdene, men hvem kunne ønske at ende der?

Langt tilbage i tiden kan vi derfor følge bestræbelserne på ved hjælp at privat godgørelse at sikre "værdige og trængende" tag over hovedet, når de ikke længere var arbejdsdygtige. Der er noget patriarkalsk over tankegangen, for det var selvfølgelig de velstillede, som her kunne hjælpe de mange, som ofte for en ussel løn havde gjort livet lettere for dem: landarbejdere, tyende, kammerpiger, syersker og strygersker og mange andre, som ofte end ikke havde haft mulighed for selv at stifte bo. Og når godgørelsen fik form af en vedvarende "stiftelse", som giverens navn var knyttet til, så bevaredes mindet om stifteren og hans gavmilde sind – og det var ikke altid en uønsket bivirkning. På landet blev ofte i tilknytning til større gårde oprettet "hospitaller", hvor sognets fattige kunne få en friplads, når de blev "værdigt trængende", altså ude af stand til selv at arbejde for føden. Så længe den største del af befolkningen boede på landet, var det naturligvis her, at behovet var størst. Men også i byerne fandtes hospitaller, nogle af dem som fortsættelse af middelalderlige klostre, og ofte benyttedes betegnelsen "klostre", f. eks. Ålborg Kloster eller Mariaklostret i Helsingør, som langt op i tiden fungerede som alderdomshjem.

Den ældste stiftelse af denne art i København er Vartov, som i 1700'erne flyttede ind i Løngangsstræde.

Vartovs historie kan følges helt tilbage til københavnerbiskoppen Johannes Krag's oprettelse af et Helligåndshus i 1296. Der går således en lige linie fra

forsørgelsesvæsenet i middelalderens Danmark til stiftelser som den Soldenfeldtske. I middelalderen var det ikke langt fra at være et krav, at mere velstillede i et testamente betænkte deres mindre begunstigede kristne brødre og søstre. "Sjælegaver" kaldte man sådanne stiftelser, og den dag i dag minder gadenavnet "Sjæleboderne" i det indre København om, at her lå 14 boder eller små huse, som købmanden Albert van Gochs enke Johanne ved sin død 1550 testerede til brug for husarme. Hun var født i den katolske tid og videreførte den gamle skik at give noget "for sin sjæl" også efter reformationen. Og det var hun ikke den eneste, som gjorde. Også andre oprettede boder, f.eks. møntmester Povl Fechtel, som i slutningen af 1500-årene skænkede en grund og penge til samme formål. Og andre skænkede "senge", d.v.s. jord eller senere penge, som kunne underholde en eller flere fattige gamle på stiftelsen Vartov. Den lå oprindeligt ved Gråbrødretorv, men blev senere flyttet uden for Østerport, for atter i slutningen af 1600-årene at vende tilbage til byen.

En lang række københavnere var med til således at stifte "senge" i Vartov, som efterhånden kom op på 450 pladser, inden bygningen i begyndelsen af dette århundrede gik over til anden brug.

På Vesterbro i gaden af samme navn ligger nu den bygning, som siden 1886 rummede "Abel Cathrines stiftelse". Det er en smuk bygning opført af H.B.Storck. Abel Cathrine var kammerjomfru hos dronning Sophie Amalie, og hun oprettede sine "boder" for ,fattige syge og sengeliggende, som oprindeligt lå i Dronningens Tværgade, i slutningen af 1600-årene.

En anden gammel stiftelse er Budolphi stiftelse, som siden 1739 lå i Skt. Pedersstræde, hvor der efterhånden skaffedes plads til ti uformuende kvinder af god familie. Mod et indtrædelsesgebyr på 1200 Rdl. fik de her fribolig på to værelser samt køkken og kammer. Stiftelsen bestod indtil 1936, hvor huset indrettedes som børnehaven og fritidshjem. I Larslejstræde ligger Skt. Petri kirkes stiftelse, som er tilvejebragt ved midler fra en række private i 1700-årene, og i Stormgade i et anseligt palæ findes Harboes enkefruekloster, der oprettedes af baronesse Fuiren i 1735 som bolig for 13 enker af de øverste fem rangklasser.

To steder i København erindrer indskriften "Monumentum pietatis Petersenianae" om, at silke- og klædekræmmer Albrecht Petersen og hans broder Sebastian i 1758 oprettede "Brødrene Petersens jomfrukloster" med friboliger for en priorinde og 16 "konventualinder", som skulle være "jomfruer" af stifternes familie, kræmmer- eller købmandsbørn eller præstedøtre. Meningen var, at "enhver for sig selv kan bekomme, en smuk, rummelig og magelig våning". Stiftelsen lå oprindeligt på Amagertorv, hvor indskriften kan ses, men beliggenheden i en økonomisk værdifuld ejendom på et så attraktivt strøg for en stiftelse fandtes efterhånden urimelig, og i 1918 blev bygningen solgt, og stiftelsen flyttede til Larslejstræde, hvor en inskription som på Amagertorv fortsat minder den forbigående om den petersenske fromhed.

m baggrunden for Damgården som Vartov hospital og fattiggård i Avedøre landsby.

Notater fra Den Jyske Historiker Nr. 67 - 1994 - og betragtninger år 2003.

Om Filantropi - mellem almisse og velfærdsstat. Damgården og flere gårde rundt om i

---

landet var i 1672 med Kronens samtykke tilknyttet Vartov Stiftelsen i København. En del af den tids socialsikringsystem og begyndelsen til vor tids velfærdsstat.

This entry was posted on Tuesday, August 27th, 1805 at 11:42 am and is filed under
You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. Both
comments and pings are currently closed.